

H. Hakan Yılmaz¹
Program Danışmanı

DÜNYA BANKASI 2024-28 DÖNEMİ TÜRKİYE ÜLKE İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ BİZE NE ANLATIYOR? ÖZEL SEKTÖR VE YEŞİL EKONOMİ YOĞUNLUKLU BİR PROGRAM DENEYİMİ BİZİ BEKLİYOR

DEĞERLENDİRME NOTU

Ülke İşbirliği Çerçeve Belgesinin Yapısı

Ülke Kalkınma Planı (KP) ve diğer strateji dokümanlarıyla Dünya Bankası Grubu (WBG) küresel zorluklar öncelikleri çerçevesinde hazırlanan 2024-28 (Mali Yıl) **Ülke İşbirliği Çerçeve (CPF)** dokümanı WBG İcra Direktörleri Kurulu onayı sonrasında 11 Nisan 2024 tarihinde yayınlanmıştır. Hazırlanan çerçeve dokümanla beş kurumdan oluşan WBG'un üç kurumsal yapısı (IBRD, IFC ve MIGA) üzerinden mevcut projelere ilave kredi, hibe ve garantiler alınması programlanmıştır.²

Çerçeve belgesi ile WBG, grubun üçüncü en büyük ülke program olan 17 milyar ABD doları tutarındaki mevcut ülke portföyüne ilave olarak 5 yıl boyunca 18 milyar ABD doları seviyesinde bir kaynak sağlanması da planlanmıştır. İşbirliği çerçeve metninde, izleyen 3 yıllık dönemde projeler üzerinden kaynak kullanım imkanının ülkenin borçlanma ihtiyacına, kaynak sağlayacak üç kurumun mali yapısına, diğer üye ülkelerin talebi ile küresel gelişmelere bağlı olduğu da vurgulanmaktadır.

Bir önceki Ülke İşbirliği Çerçeve belgesi 2017-21 dönemini kapsamaktaydı. 2021 yılında beş yıllık süre bitmiş olmasına rağmen 2023 yılına kadar uzatılarak devam ettirilmiştir.

¹ <https://www.tepav.org.tr/ekibimiz/s/1470/H.+Hakan+Yilmaz>

²Dünya Bankası Kurumları: IBRD, International Bank for Reconstruction and Development; IFC, International Finance Corporation, IDA — International Development Association; MIGA, Multilateral Investment Guarantee Agency, ICSID, International Centre for Settlement of Investment Disputes.

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

Bu dönemde uygulanan CPF (2017-2023-uzatmalı) ile 17 milyar ABD doları üzerindeki mevcut portföyün (Aralık 2023 sonu itibarıyla);

- 10,9 milyar ABD doları (8,3 milyar ABD doları henüz serbest bırakılmamış) 28 operasyondan oluşan IBRD şemsiyesi altında,
- 5,3 milyar ABD doları IFC kapsamında
- 2 milyar ABD doları ise MIGA portföyü içinde finanse edilmektedir.

Mart 2024 sonu itibarıyla IBRD portföyü 13,5 milyar ABD doları seviyesine çıkmıştır.³ Görüşmeleri devam eden ve belli bir aşamaya gelmiş olan projelerle birlikte bu tutar 15,5 milyar ABD dolarıdır (Ek 1- Dünya Bankasının Finanse Ettiği Projeler (Aktif ve Süreci Devam Eden). Dolayısıyla WBG'un mevcutta portföy büyüklüğü 22 milyar ABD doları seviyesinin üzerine çıkmaktadır.

Yeni onaylanan CPF (2024-28) ile ilk üç yıllık dönemi kapsayan portföyün (2024-26) büyüklüğü 18 milyar ABD doları seviyesinde öngörülmüştür. Bu portföyün yaklaşık olarak;

- 6 milyar ABD doları IBRD
- 9 milyar ABD doları IFC
- 3 milyar ABD doları ise MIGA tarafından kullanılacaktır.

Buna göre ilk üç yıl için geliştirilmesi programlanan **projelerin en az 2/3'ü (yaklaşık 12 milyar ABD dolarlık kısmı); küresel pazarlarda rekabet etme ve yurt içinde istihdam oluşturma, dolayısıyla ekonomide geliri artırma odaklı olmak üzere özel sektör tarafından kullanılacaktır. Sonuç olarak izleyen dönemde IFC ve MIGA kredi ve garantilerindeki belirgin artışla ağırlıklı olarak özel sektörün desteklenmesi üzerine bir çerçeve program geliştirildiği görülmektedir.**

2024 yılının ilk üç ayında 2 milyar ABD dolarını aşan dört proje halihazırda onaylanmıştır. Bu kapsamda: Firmaların teknolojilerini yükseltmelerini ve üretimlerini yeşil ekonomi odaklı desteklemeleri için bir öz sermaye fonu oluşturan Yeşil Fon Projesi; firmaların kamuoyunda CBAM olarak bilinen Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Uyum Mekanizmasına uyum sağlamalarını desteklemek için Eximbank'a garanti sağlayan Yeşil İhracat Projesi; firmaların kirliliği azaltma çabalarını finanse etmek için finans sektörüne dayanan Emisyon Azaltma Projesi ve daha yeşil bir ekonominin teknolojik etkisi nedeniyle kimsenin geride kalmamasını sağlamaya odaklanan kapsayıcılık odaklı operasyonlardan biri olan Türkiye Sosyal Olarak Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi uygulamaya girmiştir.

CPF 12. Kalkınma Planı öncelikleriyle de uyumlu olarak, üretkenlik artışı, istihdam ve daha iyi kamu hizmet sunumu ve doğal afetlere karşı dirençlilik olmak üzere yüksek seviye sonuçlar olarak da adlandırılan üç kilit kalkınma stratejisi üzerine oturtulmuştur. Bu üç stratejik alana dokuz hedefle birlikte bakarsak.

³ Dünya Bankası Proje Listesi (https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/projects-list?countrycode_exact=TR&title=Turkey&os=0) (Erişim: 18.04.2024)

1. Yüksek ve sürdürülebilir üretkenlik artışı başlığında:

- i. İklim değişikliğine karşı dirençliliği ve gıda güvencesini güçlendirmek için **iklime uyumlu tarımın teşvik edilmesi**;
- ii. **Karbon emisyonlarını azaltmak ve ticaretin rekabet gücünü korumak** amacıyla **sanayi sektörünün daha yeşil hale getirilmesi** (Avrupa Birliği Sınırdan Karbon Sınır Uyum Mekanizmasına uyum sağlanması);
- iii. 6 Şubat 2023 **depremlerinden etkilenen bölgelerde ekonomik toparlanmasının desteklenmesi**.

2. Kapsayıcı hizmetler ve meslekler başlığı altında:

- iv. Gelir eşitsizliklerini ve diğer eşitsizlikleri ortadan kaldırmak amacıyla, **kadınlar, gençler ve kırılgan gruplar için iş ve mesleklerin iyileştirilmesi**;
- v. **Sağlık ve eğitim hizmetlerinin erişilebilirliğinde ve kalitesindeki eşitsizliklerin azaltılması**
- vi. **Belediye altyapısının ve hizmetlerinin dirençliliğinin desteklenmesi**.

3. Doğal afetlere karşı dirençliliğin güçlendirilmesi başlığı altında (Türkiye'de vatandaşların ve ekonominin korunmasına yardımcı olmak):

- vii. **Afet direncine ve afetlere hazırlığa,**
- viii. **Doğal kaynak yönetimine**
- ix. **Temiz enerjiye geçişe öncelik verilmesi.**

Yine CPF 2024-28 kapsamında **bütün konuları kesen bir alan olarak** üretkenliğin artırılmasında ve kamu hizmet sunumunun iyileştirilmesinde kritik önemde olan dijitalleşme başlığı altında; dijital iş ekosisteminin iyileştirilmesi, depreme ve iklime dirençli kentsel planlamanın desteklenmesi, hibrit eğitim fırsatlarının yaygınlaştırılması ve finansal imkanları tabana yaymanın geliştirilmesi dahil olmak üzere **dijital teknoloji kullanımını hızlandırmak** için de projeler öngörülmektedir.

Mevcut portföy ve 2024-28 dönemi **Ülke İşbirliği Çerçeve** dokümanı, **Dünya Bankasının Türkiye proje verileri ile değerlendirildiğinde gösterge niteliğinde olmak üzere aşağıdaki tahmini dağılım elde edilmiştir.**⁴

Tablo 1. Dünya Bankası (IBRD Projeleri) Aralık Sonu Aktif Projeler ile 2024-26 Dönemi CPF Tahmini Dağılımı

(milyon ABD doları)	2023 Aralık Sonu (IBRD)	2024-26 (WBG-Tahmin)
Yüksek ve sürdürülebilir üretkenlik	3.975	12.500
Kapsayıcı hizmetler ve meslekler	3.493	3.800
Doğal afetlere karşı dirençliliğin güçlendirilmesi	3.966	1.700
Toplam	11.434	18.000

Kaynak: Dünya Bankası Proje Listesi (https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/projects-list?countrycode_exact=TR&title=Turkey&os=0) (Erişim: 18.04.2024) ve kendi tahminimiz

⁴ Her ne kadar bazı projelerin çok sektörlü niteliğe sahip olması ve geçmişten gelen projelerin bu üç alanla ilgisinin kurulması konusunda birtakım belirsizlikler olsa da kaba bir tahminle bu dağılım Dünya Bankası proje verilerinden hesaplanmıştır.

2023 Aralık sonu itibarıyla projelerin temel alanlara göre dağılımına bakıldığında, yeşil ekonomi ile deprem sonrası iyileştirme projelerinin ağırlıklı olarak öne çıktığı görülmektedir. İzleyen 3 yılda depremin etkisi azalacak olmakla birlikte bu iki kalem, enerji ve belediye altyapısı sektörlerinin izleyeceği tahmin edilmektedir. Özellikle IFC kredilerinin ve MIGA kapsamında garantilerin yoğunlaşacak olmasıyla özel sektörün payı belirgin bir şekilde artış eğilimine girecektir.

Tablo 2. Dünya Bankası (IBRD Projeleri) Aralık Sonu Projeler ile 2024-26 Dönemi CPF Kaynaklarının Temel Alanlara Göre Tahmini Dağılımı

(milyon ABD doları)	Mevcut Portföy (2023 Aralık Sonu)	2024 Mali Yılı (Mart Sonu)	Mevcut Portföy % Dağılımı
Yeşil Ekonomi	2.928	1.472	25,6
Enerji	1.049	664	9,2
Belediye Altyapısı	1.188		10,4
Deprem – Doğal Felaketler	2.453		21,5
Eğitim ve Sağlık	818		7,2
Diğer	2.997		26,2
Toplam	11.433	2.136	100,0

Kaynak: Dünya Bankası Proje Listesi (https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/projects-list?countrycode_exact=TR&title=Turkey&os=0) (Erişim: 18.04.2024) ve kendi tahminimiz

Değerlendirme

Türkiye Ülke İşbirliği Çerçeve dokümanı ile izleyen dönemde yaklaşık 35 milyar ABD doları seviyesinde Dünya Bankası Grubundan kaynak kullanma potansiyeline sahip olmuştur (22 milyar ABD doları şu anda onaylı proje niteliğindedir). İlave projelerin mevcut projelerin üzerine hayata geçirilmesinin yaratacağı kapasite, iyileştirme ve öğrenme etkisi önemli görülmektedir. Bununla birlikte, belirlenen üç kritik stratejik alan altında öngörülen operasyonlara ilişkin projelerin hazırlanması, onay alınması ve özellikle uygulamaya geçmesi ve sonuçların hedeflenen amaçlara yaklaşması bir süreç konusudur. **Uluslararası Finansal Kurumların süreçlerinin uzun olması, yoğun bir bürokrasi içermesi ve kapsamlı proje dokümanları hazırlanması bu sürecin geçmişten farklı bir operasyonel programla yönetilmesini gerektirmektedir.** Bu anlamda hem kamu hem de özel sektörün daha aktif ve sonuç odaklı bir yaklaşım içinde olması ve liderlik yapacak kurumların koordinasyon sorumluluklarını güçlendirecek rehberlikler önem taşımaktadır. **Aksi halde planlananın altında bir kaynak kullanımı ve sürecin uzaması söz konusu olacaktır.**

CPF projelerin finansmanına yönelik araçlar programatik yaklaşımla uyumlu bir şekilde sonuç odaklı tanımlanmaya çalışmıştır. Önceki CPF'de IBRD'nin portföyü yalnızca Yatırım Proje Finansmanından (IPF) oluşmaktaydı. İzleyen dönemde, Performansa Dayalı Koşullara sahip Yatırım Proje Finansmanı ile Sonuçlara Yönelik Program (PforR) ve garantileri içermesi beklenmektedir. Yatırım proje finansmanı ve garantiler yanında Kalkınma Politikası Finansmanı aracının ise Türk hükümetinin talebine, gelişen makroekonomik politika çerçevesine ve hükümet programının gücüne bağlı olarak değerlendirilmesi, metinde öngörülmüştür. Bu anlamda **ülkemizde uygulamasına geçilen Performansa Dayalı**

Program Bütçe uygulamasında bu tür dış kaynaklı kapsamlı programlara yönelik modifikasyonlar yapılabilir.

WBG kaynakları ağırlıklı özel sektör üzerinden yeşil ekonomi projeleri, enerji ve belediye altyapısı alanlarındaki projelere öncelikli olarak tahsis edilecektir. **Yeni portföyle yeşil ekonomiye ayrılacak kaynakların toplam portföyün %40'ını aşacağı tahmin edilmektedir.**

Son dönemde Dünya Bankasından kaynak kullanımı konusunda özel ve kamu kurumlarındaki mevcut kapasite belli bir iyileşme sürecine girmiştir. Bununla birlikte, proje geliştirme ve finansman yönetimi başta olmak üzere kurumların daha alacağı yol vardır. Özellikle **proaktif bir şekilde uluslararası kurumlarla olan ilişkilere yaklaşma, proje geliştirme ve uygulama konusu merkezi seviyede yapılacak çalışmalarla sistematik olarak mutlaka güçlendirilmelidir.** Bu anlamda, geçen dönem işbirliği çerçeve programı kapsamında portföyden görüşmeler sürecinde düşen (dropped) 2 milyar ABD doları seviyesindeki projelerin görüşme süreçlerindeki deneyimlerden ders çıkarılması önemli görülmektedir (Ek 2).

CPF kurumsal seviyede portföy yönetim kapasitenin geliştirilmesi ihtiyacını öncelikli bir konu olarak görmüştür. Bu kapsamda çevresel ve sosyal izleme ve raporlama da dahil olmak üzere **Proje Uygulama Birimlerinin (PUB) bir Akademi yapılanması üzerinden kapasitelerinin geliştirilmesi** öngörülmüştür. Genişleyen portföyü yönetmek için kurumsal kapasiteyi geliştirmek amacıyla kullanılacak olan araçların uygulama başarısı ve bütünlük bir sistem içinde bilgilerin üretilmesi ve değerlendirilmesi oldukça önemli görülmektedir.

İlbank, AB Programları aracılığıyla sağlanan 36,5 milyon Euro tutarındaki Teknik Yardım (TA) Kolaylığından yararlanması programlanmıştır (AB'nin Katılım Öncesi Aracı -IPA- ve Türkiye'deki Geçici Sığınmacılar için Mali Yardım Programı (FRIT) kapsamında). Bu TA'nın temel amacı depremden etkilenen illerdeki faaliyetlere yönelik olmak üzere alt proje hazırlanmasına, izlenmesine ve denetlenmesine yardımcı olmaktır. Dünya Bankası projeler açısından önemli olan **Çevresel ve Sosyal Yönetim Sisteminin (ÇSYS) kurumsallaşması** çalışmaları kapsamında halihazırda İlbank ile uygulama aşamasına geçmiştir.

İlbank, özellikle son 12 yıllık dönemde hazine garantili borçlarda önemli bir aracı finansman kurumu olmuştur. Mahalli idarelere yönelik Hazine garantili kredi kullanımı 2011 yılından itibaren tamamen İlbank üzerinden gerçekleşmeye başlamıştır. Bunun temel sebebi, Hazine ve Maliye Bakanlığının yerel yönetimlerin projelerinin finansmanında İlbank'ın hem teknik hem de finansal olarak geri ödeme güvencesi vermesi olarak görülmektedir. Mahalli İdarelerin dış borç stokunun idareler bazında dağılımına bakıldığında İlbank'ın yerel yönetimlerin bankası olarak alacağı önemli bir yol olduğu görülmektedir. İzleyen tablo yerel yönetimlerin ve İlbank'ın dış kredi kullanımını vermektedir. Buna göre İlbank aslında potansiyel olarak kullanabileceği ve liderlik edeceği alanın henüz bir kısmını kullanmaktadır. Ocak 2024 tarihli TEPAV Değerlendirme Notunda Bankanın yerel yönetimlere daha düşük maliyetli ve uzun vadeli kaynak sağlaması açısından IFA'lar ile olan çalışma sistemi yanında yurt içi ve yurt dışı fonlara erişimini sağlayacak bankacılık faaliyetlerine yönelik kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi hakkında oldukça kapsamlı bir değerlendirme yapılarak öneriler sıralanmıştır.⁵

⁵ H. Hakan Yılmaz, "Yeşil Finansman İçin Yatırım Bankacılığı Reformu" Değerlendirme Notu, Ocak 2024 (https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2024/notlar/yesil_finansman_icin_yatirim_bankaciligi_reformu.pdf)

Tablo 3: Yerel Yönetimler ve İlbank Dış Borç Stoku (2023 sonu)

	Milyon ABD doları	% Dağılım
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	3.454	62,9
İlbank	996	18,1
İzmir Büyükşehir Belediyesi	498	9,1
Diğer Yerel Yönetimler	546	9,9
Toplam Dış Borç Stoku	5.494	100,0

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı 2024 Yılı Kamu Borç Yönetimi Raporları (Erişim Tarihi 19.04.2024), Yerel Yönetimlerin 2023 Yılı Faaliyet Raporları

Çerçeve metninde altı çizildiği üzere uygulamanın büyük ölçekte sonuçlara odaklanma şeklinde programatik bir yaklaşımla desteklenmesi öngörülmüştür. Buna ilişkin olarak mevcut kurumsal yapı ve mekanizmaların WBG ile birlikte çalışılarak ele alınması gerekmektedir.

Programlanan 18 milyar ABD doları seviyesindeki toplam tutarın yaklaşık 12 milyar ABD doları özel sektörün kullanacağı kaynak niteliğindedir. Bu anlamda kurumların projelere erişiminin hızlandırılması ve sürecin izlenmesi açısından merkezi bürokrasi içinde Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde olması önerilen yönetim odaklı daha etkin işleyen bir izleme ve değerlendirme sistemine ihtiyaç bulunmaktadır. **Kurumsal ve merkezi seviyede fonksiyonel çalışan yönetim odaklı bir izleme ve Değerlendirme Sisteminin mutlaka geliştirilmesi gerekmektedir.** Bu geliştirilecek sistem hem proaktif çalışmayı sağlayacak hem de kurumlar açısından bir kontrol ortamı yaratacaktır.

Kredilerde serbest bırakma oranları artmakla birlikte proje portföyünün yükselmesiyle kullanım oranlarının geçmiş dönemlerde yaşandığı üzere **düşük seviyede kalma riski söz konusu olabilir.** Buna yönelik kurumsal kapasite yanında programların yürütülmesine yönelik güçlü bir koordinasyon ve iş birliği modeli geliştirilmesi, geçmiş deneyimlerin de gösterdiği şekilde kritik önemde görülmektedir.

Kamu kurumları arasında proje geliştirme alanında rekabeti sağlayacak şekilde bir yapılanmaya gidilmesi de (alternatif kurumlar geliştirilmesi) özellikle değerlendirilmesi gereken bir konudur. Örneğin yerel kurumlara ait projeler için İLBANK dışında Kalkınma Bankası, Yerel nitelikli Birlikler, doğrudan belediyeler gibi.

Son olarak **Ülke İşbirliği Çerçeve metninde programın uygulanmasına yönelik genel risk seviyesi "Önemli" (Substantial) olarak değerlendirilmiştir.** Gerçekleşmesi muhtemel görülen ve önemli görülen riskler: (i) makroekonomi; (ii) siyaset ve yönetim; (iii) çevresel ve sosyal kırılganlıklar ile (iv) çevresel ve sosyal riskleri yönetmeye yönelik kurumsal kapasite olarak sıralanmaktadır. Dolayısı ile **sürecin yönetiminde risklerin kontrol edilmesi ve ilave önlem alınacak faaliyetlere ve tedbirlere yönelik kurumların süreçlerini de kapsayacak şekilde eylem planları formatında çalışmalar yapılması önemlidir.**

DÜNYA BANKASI 2024-28 DÖNEMİ TÜRKİYE ÜLKE İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ BİZE NE ANLATIYOR? ÖZEL SEKTÖR VE YEŞİL EKONOMİ YOĞUNLUKLU BİR PROGRAM DENEYİMİ BİZİ BEKLİYOR

Ek 1. Dünya Bankasının Finanse Ettiği Projeler (Aktif ve Süreci Devam Eden)

#	Project Id	Project Status	Project Name	Implementing Agency	Board Approval Date	Project Closing Date	Last Stage Reached	Financing Type	Total Project Cost \$US	Total IDA and IBRD Commitment \$US	Grant Amount \$US	Environmental and Social Risk
1	P180762	Active	Türkiye Industrial Emissions Reduction Project	MINISTRY OF ENVIRONMENT, URBANIZATION AND CLIMATE CHANGE	March 28, 2024	Nov. 30, 2029	Bank Approved	IBRD	300.000.000	416.700.000		Substantial
2	P176375	Active	Accelerating the Market Transition for Distributed Energy Program as part of ECARES MPA	TÜRKİYE KALKINMA VE YATIRIM BANKASI A.S. (TKYB), TÜRKİYE SINAI KALKINMA BANKASI A.S. (TSKB)	March 28, 2024	March 30, 2029	Bank Approved	Grants	842.500.000	664.400.000		
3	P180173	Active	Türkiye Socially Inclusive Green Transition Project	Ministry of Industry and Technology (MolT)	March 28, 2024	Dec. 31, 2031	Bank Approved	IBRD	400.000.000	400.000.000		Substantial
4	P181436	Active	Türkiye Green Export Project	(Eximbank)	February 22, 2024	June 30, 2029	Bank Approved	IBRD	1.091.500.000	654.900.000		
5	P178274	Active	Green Finance Project	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), Maxis Private Equity Portfolio Management A.S.	November 9, 2023	Dec. 31, 2029	Bank Approved	IBRD	460.000.000	155.000.000		Substantial
6	P181068	Active	Türkiye Post-Earthquake Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) Recovery project	The Small and Medium Enterprises (SME) Development Organization of Türkiye (KOSGEB)	June 27, 2023	June 30, 2025	Bank Approved	IBRD	300.000.000	450.000.000		Moderate
7	P180849	Active	Türkiye Earthquake Recovery and Reconstruction Project	Ministry of Environment, Urbanization, and Climate Change, Ministry of Health, İller Bankası Anonim Sirketi	June 27, 2023	June 30, 2028	Bank Approved	IBRD	1.000.000.000	1.000.000.000		Substantial
8	P179345	Active	Türkiye Climate Resilient Forests Project	Directorate General of Forestry (OGM)	June 15, 2023	January 31, 2029	Bank Approved	IBRD	300.000.000	400.000.000		Moderate
9	P179867	Active	Public and Municipal Renewable Energy Project	İLBANK, MINISTRY OF ENVIRONMENT, URBANIZATION AND CLIMATE CHANGE	June 13, 2023	Dec. 31, 2028	Bank Approved	Grants	404.000.000	549.150.000	3.000.000	Moderate
10	P179255	Active	Türkiye Green Industry Project	The Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK), The Small and Medium Enterprises (SME) Development Organization of Türkiye (KOSGEB), The Ministry of Industry and	June 2, 2023	June 30, 2029	Bank Approved	Other	300.000.000	450.000.000		Moderate
11	P179217	Active	Land management infrastructure for green and sustainable development		May 23, 2023	Dec. 31, 2028	Bank Approved	IBRD	220.000.000	85.440.000		Moderate
12	P174915	Active	Türkiye Water Circularity and Efficiency Improvement Project	Devlet Su İşleri, İLLER BANKASI ANONİM SİRKETİ (İLBANK)	May 23, 2023	Dec. 31, 2030	Bank Approved	IBRD	490.000.000	434.650.000		Substantial
13	P173025	Active	Climate and Disaster Resilient Cities Project	Urban Transformation Presidency, Local Authorities	Sept. 27, 2022	October 31, 2028	Bank Approved	IBRD	512.148.000	512.148.000		High
14	P176608	Active	Türkiye Earthquake, Floods and Wildfires Emergency Reconstruction Project	Local Authorities	June 29, 2022	Sept. 30, 2026	Bank Approved	IBRD	449.250.000	449.250.000		
15	P178462	Active	Turkey Emergency COVID-19 Health Project Additional Financing	Ministry of Health	May 26, 2022		Bank Approved	Other	751.250.000	500.000.000	250.000.000	
16	P171471	Active	Support for Transition to Labor Market Project	Turkish Employment Agency (ISKUR)	April 11, 2022	Dec. 31, 2024	Bank Approved	Grants	84.892.500	84.892.500		Moderate
17	P175011	Active	Turkey Climate Smart and Competitive Agricultural Growth Project (TUCSAP)	Ministry of Agriculture and Forestry	March 30, 2022	March 31, 2028	Bank Approved	Other	374.270.000	341.270.000		
18	P172827	Active	Turkey Geothermal Development Project Additional Financing	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.S. (TKYB), Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.S. (TSKB)	Dec. 16, 2021		Bank Approved	Grants	370.950.000	300.000.000	350.000	
19	P172562	Active	Turkey Resilient Landscape Integration Project (TULIP)	General Directorate of Highways (KGM), State Hydraulic Works (DSİ), General Directorate of Forestry (OGM), General Directorate of	June 9, 2021	May 31, 2028	Bank Approved	Other	164.597.000	135.000.000		Substantial
20	P175894	Active	Seismic Resilience and Energy Efficiency in Public Buildings Project	Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change, General Directorate of Construction Affair	June 9, 2021	June 30, 2027	Bank Approved	Grants	265.000.000	265.000.000	750.000	Moderate
21	P171456	Active	Social Entrepreneurship, Empowerment and Cohesion in Refugee and Host Communities in Turkey Project		February 18, 2021	Dec. 31, 2024	Bank Approved	Grants	48.041.875	48.041.875	48.040.000	Substantial
22	P171645	Active	Turkey Organized Industrial Zones Project	Ministry of Industry and Technology	January 25, 2021	Dec. 31, 2026	Bank Approved	IBRD	300.000.000	300.000.000		Substantial
23	P171543	Active	Agricultural Employment Support for Refugees and Turkish Citizens through Enhanced Market Linkages	Agricultural Credit Cooperatives Central Union	Nov. 20, 2020	Dec. 31, 2024	Bank Approved	Grants	54.704.413	54.704.413		Substantial
24	P174112	Active	Emergency Firm Support Project	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. (TKYB), Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. (VakıfBank)	August 28, 2020	June 30, 2025	Bank Approved	IBRD	500.000.000	500.000.000		Moderate
25	P170532	Active	Rail Logistics Improvement Project	Ministry of Transport and Infrastructure	June 30, 2020	Dec. 31, 2026	Bank Approved	IBRD	350.000.000	350.000.000		Substantial
26	P173997	Active	Safe Schooling and Distance Education Project	Ministry of National Education of Türkiye	June 25, 2020	June 30, 2025	Bank Approved	IBRD	160.000.000	160.000.000		Moderate
27	P171448	Active	Long Term Export Finance Guarantee	Turkey Export Credit Bank	June 12, 2020	June 30, 2024	Bank Approved	IBRD	547.160.000	273.580.000		

DÜNYA BANKASI 2024-28 DÖNEMİ TÜRKİYE ÜLKE İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ BİZE NE ANLATIYOR? ÖZEL SEKTÖR VE YEŞİL EKONOMİ YOĞUNLUKLU BİR PROGRAM DENEYİMİ BİZİ BEKLİYOR

#	Project Id	Project Status	Project Name	Implementing Agency	Board Approval Date	Project Closing Date	Last Stage Reached	Financing Type	Total Project Cost \$US	Total IDA and IBRD Commitment \$US	Grant Amount \$US	Environmental and Social Risk
28	P171766	Active	Formal Employment Creation Project	Development and Investment Bank of Turkey	March 31, 2020	Dec. 31, 2024	Bank Approved	Grants	430.847.596	347.350.000		Substantial
29	P169996	Active	Municipal Services Improvement Project	İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ (İLBANK)	March 31, 2020	Dec. 31, 2024	Bank Approved	IBRD	296.756.040	148.800.000		Substantial
30	P169143	Active	Renewable Energy Integration Project Additional Financing	TEIAS- Turkish Electricity Transmission Company	February 28, 2020		Bank Approved	Other	458.000.000	325.000.000		
31	P162762	Active	Turkey Energy Efficiency in Public Buildings	Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change, General Directorate of Construction Works, Ministry of Energy and Natural Resources	Nov. 5, 2019	Dec. 31, 2025	Bank Approved	Grants	200.000.000	150.000.000	50.000.000	
32	P157683	Active	Disaster Risk Management in Schools Project	Ministry of National Education	June 20, 2019	Dec. 31, 2026	Bank Approved	IBRD	300.000.000	300.000.000		
33	P170612	Active	Sustainable Cities Project 2 - Additional Financing	İlbank	May 24, 2019		Bank Approved	Other	561.720.000	560.600.000		
34	P158418	Active	Türkiye Irrigation Modernization	Devlet Su İşleri (DSİ)	January 22, 2019	February 27, 2026	Bank Approved	IBRD	254.000.000	252.000.000		
35	P162727	Active	Gas Storage Expansion Project	BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA A.Ş. (BOTAS)	May 22, 2018	October 31, 2024	Bank Approved	Other	2.735.000.000	600.000.000	950.000.000	
36	P161915	Active	Sustainable Cities Project 2	İlbank	April 12, 2018	May 29, 2026	Bank Approved	Other	92.540.000	91.540.000		
37	P128605	Active	SUSTAINABLE CITIES	İLLER Bankasi-AF P11070	Dec. 20, 2016	July 31, 2024	Bank Approved	Grants	158.990.000	132.768.000	25.200.000	
38	P151739	Active	Turkey Geothermal Development Project	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.S. (TKYB), Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.S. (TSKB)	November 1, 2016	Dec. 31, 2027	Bank Approved	Grants	352.300.000	250.000.000	39.800.000	
39	P144534	Active	Renewable Energy Integration	TEIAS- Turkish Electricity Transmission Company	May 9, 2014	Dec. 31, 2024	Bank Approved	Grants	475.000.000	300.000.000	50.000.000	
40	P167363	Active	GEF Turkey Irrigation Modernization	Devlet Su İşleri (DSİ)		February 27, 2026	Bank Approved	Other	2.000.000	2.000.000	2.000.000	
41	P179235	Active	Türkiye - EU IPA Energy Sector Program Phase IV Project - Offshore Wind Support	Ministry of Energy and Natural Resources		May 31, 2025	Bank Approved	Grants	8.996.680	8.774.522		Substantial
42	P162004	Active	Education Infrastructure for Resilience (EU Facility for SuTP)	Ministry of National Education - General Directorate for Real Estate and Construction		June 30, 2024	Bank Approved	Grants	157.777.500	157.777.500		
43	P180248	Active	Türkiye PMI Carbon Market Development Project			August 31, 2028	Bank Approved	Grants	5.000.000	4.950.000	4.950.000	Low
44	P173247	Active	Turkiye EU-IPA Energy Sector Program Phase III Project	Ministry of Energy and Natural Resources (MENR)			Bank Approved	Grants	3.648.439	3.648.439		Moderate
45	P181624	Pipeline	Additional Financing: Türkiye Irrigation Modernization Project	Devlet Su İşleri (DSİ)			Decision Meeting					
46	P180790	Pipeline	Türkiye Green Hydrogen Integrated Development Project									
47	P108192	Pipeline	Solar Desalinization & Water Purification			June 15, 2008						
48	P179347	Pipeline	Green and Future Cities Project	Participating Municipalities			Concept Review		434.528.700	201.000.000		Substantial
49	P180781	Pipeline	Türkiye Preparedness for Public Health Emergencies Project				Concept Review		300.000.000	250.000.000		Substantial
50	P500777	Pipeline	Türkiye Second Energy Efficiency in Public Buildings				Decision Meeting					Moderate
51	P502837	Pipeline	Türkiye: Small Industrial Estates Reconstruction and Regional Economic Recovery Project				Concept Review					Moderate
52	P177630	Pipeline	Turkey Hydropower Energy Efficiency Project									
53	P180503	Pipeline	Türkiye Regional Development Support Program									
54	P181428	Pipeline	Agriculture Sector Recovery & Rebuilding in Türkiye's Earthquake-affected Provinces	Ministry of Agriculture and Forestry			Concept Review		500.000.000	250.000.000		Moderate
55	P179313	Pipeline	Türkiye Flood and Drought Management Project	State Hydraulic Works			Decision Meeting		400.000.000	600.000.000		Substantial
56	P179128	Pipeline	Eastern Türkiye Middle Corridor Railway Development Project	Ministry of Transport and Infrastructure			Concept Review		800.000.000	660.000.000		Substantial
	Total (Active)								17.532.840.043	13.569.335.249	1.424.090.000	
	Total (Act.+Pipeline)								19.967.368.743	15.530.335.249	1.424.090.000	

Ek 2. Dünya Bankası Portföyünden Düşen Projeler

Project Id	Project Status	Project Name	Implementing Agency	Last Stage Reached	Total Project Cost \$US	Total IDA and IBRD Commitment \$US
P110772	Dropped	Turkey Catastrophe Deferred Draw Down Option		Concept Review	500.000.000	500.000.000
P009101	Dropped	Micro-enterprise Project				
P168512	Dropped	Strengthening Social Policy in Turkey	Ministry of Family, Labor and Social Services	Concept Review	16.500.000	16.500.000
P009054	Dropped	Social Security & Health Insurance Project				
P043388	Dropped	Southeastern Region Urban Sanitation Project		Concept Review	29.000.000	20.000.000
P040865	Dropped	Antalya Solid Waste Management Project				
P047108	Dropped	Bursa Gas Distribution Project				
P078269	Dropped	RURAL COOPERATIVES RESTRUCTURING PROJECT - TR		Concept Review	300.000.000	200.000.000
P179244	Dropped	Pollution Reduction in the Marmara Sea	Ministry of Env. Urb. and Climate Change	Concept Review	300.000.000	300.000.000
P045362	Dropped	Ankara Urban Transport Project				
P059950	Dropped	Iskenderun Private Power Guarantee Project		Concept Review	1.300.000.000	140.000.000
P083985	Dropped	Knowledge Economy and Innovation Project		Concept Review	130.000.000	100.000.000
P148858	Dropped	Long Term Finance Guarantee		Begin Appraisal	400.000.000	400.000.000
P009070	Dropped	Housing Project				
P077324	Dropped	KOYKENT DEVELOPMENT PROJECT		Concept Review	135.000.000	100.000.000
P009077	Dropped	Coal Pollution Abatement Project				
P049072	Dropped	Marmaris Municipal Development Project				
P009038	Dropped	Communications Liberalization Project				
P009074	Dropped	Transport Parastatal Restructuring (Railways) Project				
P009091	Dropped	TURKEY HARRAN PLAIN ON-FARM DEVELOPMENT PROJECT		Concept Review	125.000.000	100.000.000
P039253	Dropped	Solid Waste Management Project				
P037959	Dropped	Public Sector Adjustment Loan				
P058480	Dropped	Community Development & Heritage		Begin Appraisal	18.500.000	12.200.000
P009090	Dropped	LOCAL INITIATIVES AND SOCIAL ASSISTANCE PROJECT		Concept Review	120.000.000	100.000.000
P009098	Dropped	Istanbul Water Supply & Sewerage Project (03)				
P164181	Dropped	Engaging At-Risk Youth: School to Work Transition	Ministry of National Education - Directorate G	Concept Review	32.000.000	32.000.000
P180189	Dropped	Türkiye Climate Capacity Building Project	Directorate of Climate Change in the Ministry	Concept Review	40.000.000	26.000.000
Total					3.446.000.000	2.046.700.000